

GYEREKEK, DOBOZOK, KIÁLLÍTÁSOK – MÚZEUMPEDAGÓGIA A KOGARTBAN

SZERKŐK: SZABÓ NOÉMI MŰVÉSZETTÖRTÉNÉS,
KOVÁCS GÁBOR MŰVÉSZETI ALAPTVÁNY
ÉS SINKÓ ISTVÁN KÉPZŐMŰVÉSZ, MÚZEUMPEDAGÓGUS,
MŰVÉSZETI ÍRÓ

A 2003-ban alapított, az Andrássy út 112. szám alatt működő Kovács Gábor Művészeti Alapítvány egyedülálló művészeti színhely Magyarországon. A magánkezelésű intézmény létrejött, önfennartató és független intézmény működése alatt számtalan hiánypótló és kuriózumnak számító kiállítás hozott létre, amelyek nemcsak az itthoni, de a külföldi közönség számára is vonzóak voltak. Az alapítvány célkitűzésének három alappillére a gyűjteményépítés (Kogart Kortárs Művészeti Gyűjtemény), a fiatal alkotók tehetség gondozása (Kogart Osztróndj és egyéb djak), továbbá a művészet népszerűsítése, ami évente négy-öt nagy kiállítás megrendezését jelenti.

Míg az állami fenntartású intézményekben kötelező a köznevelődési feladatokat ellátó osztály fenntartása, addig a Kovács Gábor Művészeti Alapítvány esetében a múzeumpedagógiai programozást megvalósítása olyan felváltó feladat, amely színesíti a kínálatot. 2011-ben az Egy Jó zsef gyűjtemény kiállításához kapcsolódóan, kísérleti jelleggel vezettük be azt a négyalkalmas foglalkozássorozatot, amelyet Sinkó István képzőművész-múzeumpedagógus vezetett. Bár a Kogart Ház kiállítótere nem rendelkezik a csoportos foglalkozások megtartásához szükséges különálló, szeparált helyiséggel, mégis pozitív visszhangot váltottak ki a kiállítási enteriőrben, a művek között megartott hétvégi alkalmak, amelyek a legfiatalabbaktól a legidősebbig vonzóak az érdeklődőket. Az alapítvány annál is inkább fontosnak tartotta a múzeumpedagógiai program kiszélesítését és az intézmény működési struktúrájába foglalását, mivel látogatóink átárgéletozva a statisztikák szerint negyven év körülre tehető-

A legfiatalabb generáció bevonása és aktivizálása tehát különösen sürgetővé vált. A 2011. őszéről megrendezett *San Franciscoról Woodstockig* című, amerikai rockposzttereket bemutató kiállítás már tudatosan fordultunk a középiskolás korosztály felé, amelyből két hónap alatt több mint százötvenen látogattak el a szervezett tematikus foglalkozásokra. A kínálatot a családok felé is bővítettük a *Családi nap* bevezetésével, amikor is az egész napos kedvezményes jegyár mellett a kiállításához kapcsolódó, változatos programokat is kínálunk kicsiknek és nagyoknak (gitárfestés, koncert, ingyenes tárlatvezetések, kézműves-foglalkozások, vendégelőadók, mozgásszínház).

A 2012-es év alapvető célkitűzése az alapítvány múzeumpedagógiai struktúrájának megszilárdítása. Jó Julianna vezetésével kifejezetten a középiskolai tanárok számára hirdettünk *pedagógusnapot*, amelyen ingyenesen tájékoztattuk a tanárokat az éppen aktuális tárlatról és az ahhoz kapcsolódó foglalkozási lehetőségekről. Ennek eredményeképpen a középiskolai csoportok száma jelentősen megnőtt a kiállításokon az év első felében, közülük is különösen fontos megemlíteni a *Mozgásjavító Általános Iskola* visszatérő látogatóit.

Bár az általános gazdasági helyzet nemcsak az állami, hanem az önfennartató intézményeket is érzékenyen érinti, mégis sikernek tekinthető a Kovács Gábor Művészeti Alapítvány múzeumpedagógiai programja, amely kis költségvetéssel, de magas színvonalú szakmai irányítás mellett – Jó Julianna és Sinkó István múzeumpedagógusok révén – és számtalan innovatív ötlet segítségével valósult meg.

A múzeumpedagógus megszokott, hagyományosnak mondott foglalkozási struktúráját némileg átírja egy olyan szakmai kihívás, amely a nem hagyományos gyűjteményeket vagy éppen időszakos tárlatokat hivatott közérthetővé tenni. 2011 nyarán kapcsolódtam be a Kovács Gábor Művészeti Alapítvány múzeumpedagógiai munkájába Szabó Noémi, Fertőszögi Péter, és az éppen akkor futó Egy Jó zsef-életművet bemutató tárlat kurátora, Gopcsa Katalin felkérésére, hogy a szombatvasárnapi családi programokat teremtsünk lehe-

tőseget a különböző korosztályok játékos együtt munkálkodásához a kiállítási térben. A négy alkalomra az Egy-életmű gondolati és technikai eleméből kiemelt négy foglalkozást terveztem.

A felhívásban így jelent meg a program:
– *Készítsünk képet Egy motívumából!* A rövid tárlatvezetés után az Egy-festményeket jellegzetes motívumait gyűjtjük össze, majd ezekből különböző technikák segítségével egy „saját” Egy-festményt készítünk.

– *Fessünk fényt!* *Fessünk szívdrávrányt!* Egy fény- és szívdrávránymotívumait figyeljük meg prizma és fókusz segítségével. Megpróbáljuk a fehér fényt létrehozni papíron paszellel és akvarellal.

– *Ismerkedés Egy technikával.* Paszellel, paszelle és víz, paszelle és székretre és lenolaj alkalmazásai.
– *Dobozba zárt Balaton.* Egy különleges téralkalmazásának megismerése, amelynek során három térértéket egy dobozban készítjük el. Egy egy kiválasztott festményét.

A hétvégi családi foglalkozásokon a kiállítás bemutatása után mindig az adott foglalkozási témához válasszunk festményeket, majd a részt vevő családokkal a kiállítási térben dolgoztuk fel az adott témát sokféle anyaggal, változatos módon.

A foglalkozás tárlatvezetéssel együtt – ami nem volt több maximum huszonöt percnél – másfél órát vett igénybe. A tapasztalatok azt mutatták, hogy ez a kiállítás vonzza szinte az összes korosztályt, így a családi délutánokon alkalomról alkalomra egyre magasabb létszámmal vettek részt az érdeklődők az óvodásoktól a nyugdíjasokig. A végső létszám a negyven főt is meghaladta.

Nyilván ez az eredmény sarkallta az alapítvány vezetőit arra az elhatározásra, hogy a következő nagy tárlaton, amely amerikai rockplakátokat mutatott be, több és változatosabb programot szervezzünk: a gitárfestés és a zenéi előadások mellett a már bevált családi hétvégeket és középiskolásoknak meghirdetett, tanítási időben zajló múzeumpedagógiai foglalkozást is terveztünk.

A foglalkozási tervekbe számos elemet beiktartunk, ezek közül két igazán sikeres vállalkozás volt: a baráti kör részére megartott esti komplex foglalkozások és a középiskolás tárlatvezetések, foglalkozással egybekötve. Ez utóbbiaknak a siker-

re messze meghaladta a várakozásokat, míg a családi hétvégeket a téma szűkebb vagy éppen erősen korosztályos kötöttsége visszavetette.

A tervezett témák a következők voltak: a harminas évek divaja és a retro; a plakátművészet 1890 és 1970 között; tipográfia és plakátművészet; reklám és tárgykultúra a hetvenes-nyolcvanas években; művészet – terápia – ifjúság a zenétől a drogig. Ezekből a plakátművészetet, a divatot, a tipográfiát, valamint a rockot ismerterő előadásokat a baráti kör, illetve a családi hétvégek témáiként dolgoztuk fel, vendégelőadók segítségével. A kreatív munka elsősorban a személyes plakát, illetve a csoportban elkészíthető, kevés anyagot igénylő tervezési irányba fejlődött. Erre a középiskolásokkal való foglalkozásokon került hangsúly, mivel az adott másfél óra alatt a tárlaton itt alaposabban (mintegy negyven percben) kellett bemutatni. Néhány tárgyról, plakátról kiemelten is beszéltünk, majd a kiállítási térben – ezúttal asztalok mellett – viszonylag szűk időkeretben lehetett csak a manuális munkákat elvégezni. A kész műveket azután az eredeti plakátok mellé helyezve értékeltek, és természetesen mindenki elvethette a saját munkáját (ez fontos szempont: emlékteljesítésre alkalmas tárgy és saját mű is egyben).

A legtöbb munkám az alapítvány megbízásából ugyancsak középiskolásokkal – valamint meglegelő módon egy általános iskola első osztályosával – a Tihanyi Lajos-életmű-kiállításon zajló foglalkozások voltak. Tihanyi expresszionista és kubista művei, grafikai és festészeti életműve megint új megközelítést igényelnek a feldolgozás sikere érdekében. A program szerint kollégámmal, Jó Juliannával a Tihanyi-portrék kapcsán a mester kortársainak fényképeit dolgoztuk fel középiskolások csoportokkal, az első osztályosokkal pedig a késői Tihanyi-képek nyomán színes papírok segítségével a nagy kubisztikus formák és szürrealis víziók nyomába eredtünk. Ezek a foglalkozások is a kiállítási térben, az adott művek közelében zajlanak. A kicsiknek áttekinthető kiállítási sétát, a nagyobbaknak a korsszakot is érintő tárlatvezetést tartunk, utána rövidebb ideig zajlik a kreatív munka, amelyet itt is egy mini tárlatbemutató zár az elkészült művekből. 3*